

Analizuoti, kaip monopolininkas nustato savo gaminamų prekių ar teikiamų paslaugų kainą, kaip jis nustato optimalią produktų gamybos apimtį, kaip maksimizuoja pelną

Bet kuri įmonė, gaminanti ir parduodanti produktus netobulosios konkurencijos rinkoje (monopolijos, monopolinės konkurencijos, oligopolijos sąlygomis), turi įtaką kainai ir kainą nustato (*price makers*), o ne prisitaiko prie rinkos kainos, kaip tobulosios konkurencijos rinkoje.

Kadangi monopolinėje rinkoje nėra konkurentų, monopolininkas visiškai kontroliuoja savo produkto kainą. Atrodytų, kad jis gali pasirinkti kainą ir gaminamų bei parduodamų produktų kiekį, maksimizuojančius jo pelną. Tačiau to daryti visiškai laisvai jis negali, nes pardavimai priklauso nuo paklausos. Jeigu monopolininkas ketina daugiau gaminti ir parduoti, jis turi sumažinti produkto kainą. Esant didelei kainai, vartotojai perka mažiau, todėl mažiau ir parduodama. Sumažėjus kainai, perkama daugiau, taigi daugiau ir parduodama. Vadinasi, keičiantis pardavimų apimčiai ir kainai, keičiasi ir monopolininko bendrųjų pajamų dydis.

Monopolinės įmonės pajamų didėjimas priklauso nuo paklausos elastingumo kainos atžvilgiu.

Monopolininko paklausos kreivė sutampa su šakos paklausos kreive ir yra žemėjanti.

Monopolininko bendrųjų pajamų dydis priklauso nuo pagamintų ir parduotų produktų kiekio ir jų kainų: $TR = Q \times P$. Jo vidutinės pajamos – tai pajamos, tenkančios vienam parduoto produkto vienetui: $AR = \frac{TR}{Q} = \frac{Q \times P}{Q} = P$. Ribinės pajamos – tai bendrųjų pajamų padidėjimas, pardavus papildomą produkto vienetą: $MR = \frac{\Delta TR}{\Delta Q}$. Monopolininkas, norėdamas daugiau parduoti, turi mažinti produkto kainą. Kadangi jo parduodamo produkto paklausos kreivė yra žemėjanti, mažesne kaina jis parduoda ne tik paskutinį produkto vienetą, bet ir visus kitus, kuriuos anksčiau ketino parduoti didesne kaina. Todėl monopolininko papildomai parduotų produktų ribinės pajamos yra visada mažesnės negu produkto kaina. Ryšys tarp jo ribinių pajamų ir produkto kainos yra toks: $MR < P$. Monopolijos ribinių pajamų kreivė leidžiasi du kartus stačiau nei paklausos kreivė.

Monopolininkas, siekdamas maksimizuoti pelną, turi pasirinkti gamybos apimtį, kuriai esant tenkinama sąlyga $MR = MC$.

Monopolinė padėtis rinkoje nereiškia, kad monopolininkas gali nustatyti didžiausią norimą produkto kainą, mat, didėjant kainai, jos perkamas kiekis mažėja, todėl mažėja ir ekonominis pelnas. Ši padėtis taip pat negarantuoja, kad rinkoje visuomet bus gaunamas ekonominis pelnas. Monopolininkas gali išeiti iš šakos, jeigu jo produkto paklausa mažėja. Jei jo parduodamo produkto kaina yra mažesnė už vidutinius gamybos kaštus, esant gamybos apimčiai, kai $MR = MC$, monopolininkas patiria nuostolius.

Monopolijos paklausos kreivė rodo parduodamų produktų kiekį, todėl ji pasiūlos kreivės neturi.